

Avskrift .

2486

Avskrivet av

Olle Thulin

Juli 1929.

av folkskollärare Lövströms, avskrift.

Lärare Lövström har avskrivtit originalet
som fanns på Vik, men nu antagligen kom-
mit bort. Lövström, Baskemölla.

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

Ordningsregler för Wiks Samhälle, antaget 1816.

År 1816 den 19de Oktober woro wi samtliga Wiks åboer och fiskes-
idkare församlade, för att på sätt, kongl. Majsts. förnyad Hamn-
ordning af den 24 Januari 1771 föreskrifver, inrätta och författa
oss en sådan fiskeriordning och förbindellse, som hvar och en på
detta fiskeläge boende är, samt fiskerinäring idkar, hädanefter i
allo efterlefva skall och lyder som följer neml.

§1. En hamnfogde samt fyra för beskedlig lefnad och kunskap i fis-
kerinäring kände fiskare, hvaraf twenne skiftesvis honom såsom bi-
sittare biträda, kommer årligen Fastlags Måndag att utses och wäl-
jas! Dock måga de förut walde dervid bibehållas om fiskelaget så-
dant åstunda, och de det sig åtaga will, då i alla fall sådan lön
~~lön~~ och arfwode utsättes hvarmed de åtnöjas kunna.

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

§ 2. Hammfogdens bisittares skyldighet blifver, att efter denna Hamm och fiskeriordning, samt det som i allmänhet för Rikets fiskerier är eller kann blifva stadgadt, handhafva ordning och rätt å Fiskeläget, till hvilken ända de ock ega full myndighet, att till verkställighet befordra alt hvad i efterstående punkter finnas förskrifvet, deröfver hammfogden skall föra en kort minnesbok, som årligen för berörda Fastelags måndag uppvises till fiskeriidkarnes öfverseende och kännedom eller ock så ofta sådant nödigt acktas.

§ 3. Missbrukar hammfogden eller dess bisittare dess Embete, stände honom, som kä^{nt} vill till laga ansvar för domstolen i orten, samt be^{drö}des de med någon förbrytelse i hvad öfrigt här nedanför stadgat finnes fördubblas alltid för dem de i hvarje fall utsatte böter.

§ 4. All~~a~~-böra på Sön- och Högtidsdagar i Sockne kyrkan bevista den allmänna Gudstjensten, afhåller sig någon som till vårt fiskeläge höra utan laga förfall derifrån, warnas hann först af hammfogden, låter den eller de icke sådant sig till rättelse lända, böte första gången två skilling och den andra dubbelt, sker det 3 dje eller flere gånger, plickte hvarje gång åtta skilling.

§ 5. Allt fiskande och annat arbete samt handel, vandel och byte ware å Sön och Helgedagar på detta vårt fiskeläge vid En Riksd. 32 skilling bot förbudt, Dock ålfiskeredskapenas rycktning och ans morgon och afton för och efter Guds^jjensten härifrån likväl undan-

-tagit, och ägandes Jämväl efter Gudstjenstens slut kl. 4. våra fiskeredskap för tillkommande natten utan åtal tillaga och att gå i vrak efter sill till nästföljande dagen, men alls icke att utkastata kroken till torskfiske.

§ 6. Brister någon ut i eder och svordomar emot någon at öfverdåd under fisket eller i samqväm samt på ofentlig och ställen böte 16 skr. hvarje gång. Svärjer någon eljest af häftighet eller lätt-sinnighet böte första och andra gången fyra skr. warder hann 3 je gaången eller oftare dermed funnen plickte hvarje gång åtta skr.

§ 7. Begår någon Brotty å Sön och högtidsdagar emellan kl. 4 om morgonen och 9 om aftonen plickte En Rdr. och för gerningen serskilt så efter lag, som hvad i detta föreningsbeslut finnes föreskrifvet och stadgadt.

§ 8. Alla husegare eller de, som till detta fiskeleje höra och under vårt hamnlag lyda ware skyldige att hos hamnfogden sig och sitt folk hvarje års början anteckna låta, samt äfven så ofta ombyte med tjenstjon sker, böra alltid sådana förändringar på lika sätt hos honom till inskrifning anmälas, försummar någon detta, böte 2 skilling för hvarje gång.

§ 9. Likaledes skola alla åboar och fiskare, då Äldermannen i Byenså horn eller lur tutar och blåser genast sig sjelfva på samlings-

platsen infinna, för att afhöra öfverlägga och besluta om samlingsämnet med mera, och ingalunda dit skicka qvinnfolk och tjenstehjon med mindre hann ej är hemma wärande, dock alls icke pojkar och barn. Den som utan laga förfall sig icke strax innställer skall plickta En skilling och alltid åtnöjas med hvad de närwarande göra och låta, till hvilken ända så kallade "knäflar" eller små stockar för en var insättas och på ett snöre häftas, som åldermannen alltid med sig till samlingsplatsen hafver och genast då på stället, med knif inskrä stadgade böter för alla frånvarande, som jemte allt det öfriga årsräkningsdagen klareras och betalas.

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

§ 10. Fastelags måndag lottas och utsättes årligen de Gångar, Grund och ställen i sjön för hvarje båtlag till påföljande sommarfisket, som ock landningsplats i hamnen, samt garns och fiskesredskapens torkningsställen på stranden, hvilket allt i minnesboken tydligen utföres och inskrifves. Hvar som nu någon sedermera töijar, garn och fiskesredskap inpå annars sätter eller intrång i hamm och på garnhängen gör böte första gången åtta skilling andra gången dubbelg och tage den sitt genast upp, som sitt satte, sker det oftare böte hvar je gång Fyratio skilling. Den som annars fiskeredskap flyttar eller uppkastar plickte hvarje gång 40 skilling och gäldä i alla dessa fall skadan åter, såsom och om någon uti andras skattlagda ålsätter antingen utom eller frammanföre utom egarens lof nedsätter ålhummer eller annan redskap, ware skyldig på tillsägelse sådant genast upptaga eller ock lida all skada den tillfogas, samt för hvaje gång

hann härmed beträdes böte En Riksd. till hamnslagscassan.

§ 11. Föfderfva någon i fiskelejet med wilja annans Hus, gärdes-
gårdar, stängsäter, Fiske, Båt, redskap eller annat, som till fiskes-
närningen hörer, böte En Riksdr. sker det med våld böte dubbelt, och
gälde i båda dessa fall skadan åter. Beträdes någon härmed andra
gången plickfe som förr sagt är och förwises från fiskeläget på ett
år. Förbryter någon sig således tredje gången warde för all sin tid
från detta fiskeläge förwist, och hänskjutes målet till domstolen
i orten.

§ 12. Löser, tager eller brukar någon utan lof, lån och lego annars
i land fästade båt samt hvad till den hörer eller fiskeredskap,
så mindre som större del deraf, gälde dubbelt lego och skadan åter
samt böte härför utan tolf skillingar till Hamnkassan, samma bot ware
och den förfallen till, som i sjön rör öfver annars nedsatta fiskes-
redskap så att den skadas rubbas och bortföres.

§ 13. Hamnfogde med sina bisittare skall det åligga att i fisklä-
get, årligen, så ofta nödigt acktas syna och besigtiga tak å hus,
skorstenar och eldstäder att Eldsvåda icke time må, och då tillsäga
de, om brist finnes egaren det att bota och bättra, försumma hann det
och någon med Eld och ljus ovarsam umgår böte 24 skillingar ändå
ingen skada sker. Timmar skada deraf undersöker hamnfogden och för-

visé brottet till domaren i orten.

§ 14. Enär wi fiskare äro under segell eller annars wid våra fiskeställen i öppen sjö stadde, undvike vi försigtigt då hvarannan att ej skada timmar. Sker skada eller olycka vid slikt tillfälle plickte den ovarsamme första gången 1 Rdr., sker det annan gång plickte dubbelt och förvises fiskeläget på ett år. Beträdes någon dermed oftare warde för all sin tid ifrån fiskeläget förvist, och ersätte desutom hvarje gång skadan, befunnes härvid hafva varit argt och ondt uppsåt skutes målet till domaren i orten.

Försummar någon vid sådana eller andra tillfällen, samt i synnerhet då storm och oväder uppkommer eller om någon vid hamm eller strand i sjönöd stadder är att räcka hvarannan hjälpsam hand till räddning i hvad sig göra låter böte En Rdr 32 B specie, sker det uppsåtliga förskutés brottet till domstolen.

§ 15. Om aflägsen sjöfarare som har i Wijks Landhamna eller någon på fiskeläget boende kastar utur farkost eller båth, sten, sand eller barlast i hamm Kåhser samt på stenkaren eller annaorstädes å stället ther fiskeredskapen nedsättas och hvarigenom skada timmar plickte för första gången ifrån En Rdr. 16 S. till tre Rdr. 16 S. specie allt efter omständighetere annan gång dubbelt och vare härförutan skyldig om möjligt är genast upptaga hvad utkastat blifvit.

§ 16. Uppstår twist mellan oss fiskare om hus Tomter, Båth, Kåhs,

samt nödigt läge för våra fiskeredskaper, lägge hamnfogde med sina bisittare oss emellan hvad efter lag skäligt pröfvas, then dermed ej åtnöjes söke ändring vid domstolen! men sätte sig emellertid efter then tillsägelse som Hamnfogden gifvit.

§ 17. Afträdes hus skola uppföras afsides och samlad Fiskesåk eller sillgåll samt annan orenlighet åhtingen nyttjas till gödsell nedgräfvast eller lägges på så aflägsset ställe att ond lukt och stank ej må förorsaka sjukdom och olägenhet i vår hamm. Hvaröfver åfven noga tillsyn bör hållas. För den skull bör en hvar ställa sig till efterrettelse hvad hamnfogde med sina bisittare härom på allmän samlingsstämma förordnar vid En Rdr bot utom det ansvar i författningarna stadgas.

§ 18. Om någon på detta fiskeläge befinnes nyttja falliska eller okrönte mått-mål och vigter samt gylika kärill nedsaltade fiskvaror till saluhålla som ej äro behörigen krönte eller märkte, har gjort sig förfallen till Sexton S. bot i hvarje fall utom fullt ansvar Jämlikt the i detta fall utkomna Kongl. Majst. Lagar och förordningar.

§ 19. Tager eller snattar någon i vår hamm eller på strand En Rdr 32 S värde eller mindre thet må väl ej stöld heta utan give hann thet åter en böte hälften af värdet enär thet snattade godset upp-

går till En Rdr. Men thet som anses theunder böte den brottslige Sexton S. till hamncassan. Förmår hann ej boten, sitte hann en söndag i stocken och förnöje målsäganden med arbete. Gjør hann thet andra gången gælde åter och böte fulla värdet eller sitte thvenne söndagar i stocken, sker thet 3 gånger förvises målet till laga domstol, som förfar härmed efter allmän lag.

§ 20. Stjäl eller snattar någon fiskevaror, litet eller mycket utur annan mans sumpat, nät, noth, krokar, ålhumor eller annan fiskes-doh n eller och sjelfva redskapen fisketkärill eller ämbar thertill så i sjöm som i hann eller på strand, böte En Rdr. och stånde här-förutan tjufs rätt och ligge efter allmän lag i. böte emot annan tjufnad, hvarder tjufven för sådan stöld andra gången lagförd plickte efter lag, sker thet 3 gånger hvarde thesutom från fiskelä-jet förvist.

§ 21. Snattar, stjäl och undandöljer någon fiskeredskap eller annat hvad thet vara må af större eller mindre värde som ur sjön in-flyter eller under och efter uppkomme stormar och oväder vid stran-den uppkastat finnes, plickte En Rdr specie första gång. Beträdes en sådan flera resor, förfares med honom på enahanda sätt som i näst-föregående § stadgadt är. Förty äger ingen, eho det vara må rätt och frihet i mörkret eller om natten antingen i lugnt eller stormväder på sätt hittills skett ströfva af och ann på sjöstranden för än full dager är, då den som tror sig något hafva förlorat, kann få till-

-fålle sitt uppsöka och börja eller utan hjälp. Således tillkommer det hamnfogden med bisittare när och så ofta nödigt aktas, om nattetider åt sjösidorna på ömse sidor om lejet anställa undersökningar. Befinnes då någon hädanefter vid sjön, under hvad förevändning som helst antingen af detta eller nästa fiskeleje böte den första gången En Rdr andra gången dubbelt, sker thet oftare böte två Rdr hvarje gång, men om thet förmärkes, att någon under nattetiden skulle vara i sjönöd stadd, är det en hvars skyldighet på strandfogdens tillsägelse vid den bot i § 14 är föreskrifvet att genast hjellpa och biträda till bergning på allt möjligt sätt.

§ 22. Stjäl, snattar och undandöljer tjenstehjon något af thess husbondes egendom af hvad namn och beskaffenhet thet vara må böte dubbelt emot annat snatteri och tillfnad på sätt i nästföregående 20 § stadgar.

§ 23. Kallar någon annan oqvädningssord o vredesmod som å hader och ära gå böte Tolf Skilling, ändå hann thet genast innför fiskelags-samhället i hamnfogdens närvaro återkallar. För andra ohöfviska och förklenande ord eller åthäfvor böte Atta Silling sker thet emot then i husbondes ställe satt är böte tredubbla böter och gjöre i thessa mål ofentlig arbön.

§ 24. Tillrogar man annan mindre sar eller slar annan bla eller blo-

-dig böte för hvarje blånad eller blodvite sexton skillingar, för Kindpust, Lårdrag skuffande eller stötande då åkomma ej synes böte Tolv skilling, och gällde i alla sådana mål then brottslige Läkarelön, hinder samt all annan kostnad och skada, samt thertill för sve- da och värk. Sker annan handa värkan eller å förmän, husbonde eller then i husbondes ställe är förvises brottet till domstolen. Dock skall en sådan för sin obetänksamma åtgärd, androm till varnagel genast erlägga tjugofyra skillings bot till Hamnkassan.

§ 25. Öfvar någon i fiskelejet oljud med ropande skriande buller eller annat oskick å gada eller i hamm androm till mehn och förargelse, eller spel samt på hammfogdens eller i dess frånvaro annan beskedlig mans varning sig ej genast rättar, eller beträdes någon med drycker så öfverlastad att det ögonskenligen kann märkas att hann drucken är, eller kifva män och manspersoner sins emellan och hammfogden bjuder och tillsäger om frid enighet och sänja, men the honom ej lyda vilja böte then eller the brottslige i alla dessa fall sexton skillingar, sitter någon å krog under Gudstjensten sön- och högtidsdagar böte En Rdr specie samma lag vare och för den som på sådan tid öhl och brännvin säljer.

§ 26. Sedan hammfogden efter öfverläggning på samlingsplatsen afsagt äger ingen rätt och frihet förän i dagningen uti Byens horn eller lur blåses och tutas att ro ut ifrån Landet till fiskeriidkandet med mindre storm och oväder visar sig att fara är om den i sjön utsatta redskapen. Bryter någon härimot böte första gång tolf

-skilling, andra gången dubbelt, sker det tredje gången eller oftare Böte för hvarje gång En Rdr specie.

§ 27. Alle de som hit till fiskelejet innflytta och sig nedsätta antingen de i nybygda eller gamla hus genom gifte innkomna skola erlägga till Hamnkassan vanliga och urgamla afgifter för hvarje sådan person En Rdr samt för hvarje qvinna som och Yngling som uppnått sex års ålder Tjugofyra skillingar, såsom och för alla gossar som här på Leijet uppfödde äro betalas äfven en lika afgift.

§ 28. Årligen, samt så ofta sådana vindar och stormar inträffa som värka det sjön gör utfall från stranden skall enhvar som här på Fiskeleijet boende är och hamnen nyttja vill vara skyldig då hamn-ängden derom på samlingsplatsen tillsäger så länge arbete på hammens och klåernas upprödjande samt ränsande från sten och sand, såsom och stenkarens förbättrande så vidt möjligt är och nödigt aktad, så att thetta allt till vår egen beqvämlighet och nytta alltid kann i godt stånd hållas. Undandraget sig någon från dylikt nyttigt ändamål böte hann första gången fyra skilling, andra gången dubbelt samt afhåller sig någon af tredsko och utan laga förfall, erlägga den och de för hvarje gång Sexton skillings bot till hamnkassan.

§ 29. Enär then af sjön vid innfallande stormväder uppkastade Tång och gyttja af Jordegamde åboerne årligen uppköres bör den inte längre än i 2ne dygn på stranden qvarligga, icke heller Dyng-

högarne därstädes öfver sin vanliga vidd utbredas till hinder och meh för fiskeredskapernas och båtarnas läge, samt folkets fria rörelse på Hammstränden. Then och the som beträdas hämot bryta, böte åtta skilling i hvarje fall och vare skyldig sådant genast bortföra, som till mehn och hinder i vägen ligger, samt om vid sådana dyngkörslor någon tillfogas skada på båtar och fiskesredskapen som på stranden befinner plickte then brottslige tolf skilling till Hammkassan och och ärsätte dessutom skadans fulla värde.

§ 30. The segelfarare från andra orter och kuster som i thenna hamm, lamning söka samt hjälp, hägn och biträde åstunda, böra erlægga i hampenningar för hvarje farkost och båth sextonskillingar, som hammfogden affordrar i och så vida af them bärgningshjelp äskas kommer den att efter nöjemål särskilt ärsättas till den och them som dermed biträda, hvaremot och sådana främlingar, på sina farkoster, Båthar segell, tågvärk eller öfriga tillhörigheter af någon illasinnad här på fiskelejet boende skulle skada tillfogas och thet möjligen upptäckas kan, skall den brottslige icke allenast böta tjugofyra S specie till Hammkassan utan och ärsätta den lidande, skadans fulla värde efter mätismanna ordom.

§ 31. Hammfogden äger full rättighet, att genom sina besittare genast efter förbrytelser utfordra och uppbära the stadgade och förfallne böterne eller och hos them brottslige som tredsko uttaga pant

till fulla beloppet, samt såvida the t ej af ägaren löses inom fjorton dagar thereafter kommer sådant pantegöds på allmän auktion i byelagssamlingen att försäljas och plickten andelen i fiskelagscassan inläggas, hvarföre, jämte öfriga medel som innflyta kunna, göres full reda och räkning af Hammfogden årligen fastelags måndag till hvilken ända så öfver Fiskelagets inkomster som utgifter hålles skriftelig räkenskap. och då till granskning och öfverseende uppvisas bör. Mäktar den som till böter fälld är, then ej gälda, eller brister hos honom tillgång dertill arbete då hos den i Fiskelejet som den ärlägga vill, och gogtgjøre honom hvarje full dagsverke efter det i orten då stadgade och vanliga daglöningspris.

§ 32. Thet på thy sätt, i grund af thenna hamnordning och inngångna föreningsbeslut innflytande penningebelopp bör ingalunda till Drycken- skap eller obehöriga utgiftern medtagas, utan till nödiga och nyttiga ändamål användas: nemligen till hammfogde styrellsens belöning och arfvode årligen, till Brandredskaper, till Nyttiga innrättningar i hamnen af stenkar, järnvingar och märlors innborning i klippor och stora stenar till båtarnes höfning och lungn vid påkommande oväder, till de nödlidande fattiges understöd och hjälp på fiskelejet, till flere årligen påkommande utgifter till stamböcker och mera dylikt, som vid öfverläggningar på allmän samling efter tider och omständigheter kann finnas nödigt och nyttigt att besluta.

Förthenskull skall thet åligger hammfogden, att alltid noga till-

-se thet icke thet minsta af hamnlagets Cassa medel varder hädan-
efter tillgripit och förslösat. Uraktlåter han thetta skäll han icke
allenast böta En Rdr specie utan och sjelv ärsätta till Cassan igen
allt hvad på thy sätt finnes förloradt.

§ 33. Den som i minsta måtto under utöfningen och handhafvandet af
föreskrifne föreningspunkters innehåll och ordningens efterlevande
visar sidovördnad och tresko emot hamnfogden och dess Bisittare, ell
er then på fiskelejet vid laga förfall i thess ställe satt äf
plockte från sexton skilling till En Rdr trettiotvå skillingar spe-
cie allt efter omständigheterna som af them profvas och stadgas-
Bemöter någon them med våld åtgärd hänskutes brottet under Dom-
marens pröfning i orten.

§ 34. Thenna hammordning och föreningsbeslut, bör årligen Fastelags
Måndag, sedan räkning och redogörelse för thet förflutna årets inn-
komster och utgifter visad är för samtliga fiskeriidkarena upplä-
sas på det ingen må om innehållet deraf vid förefallande tillfällen
någon okunnighet förebära, Då äfven the som sedan sista fastelags-
-tiden hit till fiskelejet innflyttat böra till obrottslig efter-
lefnad med sin egenhändig underskrift thenna fiskes-ordning befäs-
ta så framt then och the vilja amse sig vara inntagna uti thetta
hamn och fiskelag.

Ägandes vi ock då vid sådana allmänna samlingar den

rättighet ytterligare stadga och tillägga allt hvad som efter omständigheterna och tidernas erfarenhet till denna fiskeriförordnings äm vidare förbättrande för nödigt och nyttigt anses, som uti minnesboken af hamnfogden till behörig rättelse och efterlefnad kommer att inntagas och anses af enahanda verkan som föregående.

Wiik den 19 de Oktober 1816.

Stephanus Björkerot

PLär P A Andersson

Nils N Christensson

No 2

No 2

Måns Martensson

Truls Pehrsson

No 3

No 4

Nils NP Pehrsson

Frenne FA Andersson

Tomas TP Persson

Måns MH Håkansson

No 9

No 9, 15, 33

Jöns Jönsson

Lars LRS Rigårdsson

genom Frenne Frännas

No 12

No 11

Frenne FF Frennas

Hans Andersson

No 13

No 14

Nils Mårtensson

genom Frenne Frännas

Chr Christensson

No 16

No 18

Hans Flink

Pehr PAS Andersson

No 23

No 24

2486

16

Anders AMS Mårtensson
No 26

genom Nils Christensson

Tufve Nilsson
No 31

Mårten MAS Andersson
No 36

Knut KMS Mårtensson
No 34

Lars LIS Jönsson
No 19

Martin MGS Gudmunsson
No 21

Pehr PPS Pehrsson
No 32

genom Nils Christensson

Hans HAS Andersson
No 11

Pehr PIS Jonsson
No 22.

Ola ONS NILSSON
No 25

Sone SNS Nilsson
No 28

Genom Nils Christensson

Pehr Torn
No 30 genom Hans Christensson

Nils NIS Jonsson
No 27

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

Egenhändiga underskrifterna af denn föreskrifna Hammordning

Imntyg: A. C. Wadstein

År 1817 den 10 Februari vid Laga Winter tinget med Albo Härad i
Brösarp blef förestående förening och öfverenskommelse emellan Fis-
kelaget i Wijk till Häradsrätten tvefadt ingifven och ena exemplaret

2486

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

17

17

lagdt till förvar bland Rättens handlingar, samt i öfrigt sålunda
resalveradt, som det med detta Domboksutdrag innehåller, Betygar

På Häradsrättens vägnar

E.C. Ljunggren.